

Bokrétások Garaja

TÁRSADALMI
FOLYÓIRAT

SZERKESZTI
PAULINI BÉLA

Megjelenik havonta egyszer

Boldog ujévre — házmesterség ?

„Bámulatos“ az a „lendület“, amit eredményeink megkívánói időnként kifejtteni hajlandók, hogy esetleg háziurakká is serdüljenek a palotában, ami világesodára támadt és amikor — már világesoda.

Most is, hogy átléptünk egy esztendő fordulót, még mindig látom a jelenségeket, melyek szerint olyanok, akik talán ügyek alkotását már kevésbé kívánják (?), az ürügyek özönét termelik: „indokokat“, miért kell ne talántsán még a bokréta-mozgalom — jövőjéért is aggódniok.

Minek után a — jelen előtt csak nem volt szerencsénk találkozhatni velük.

Valóban, a bokréta-mozgalom harmadik születésnapja óta nem lehet nyugodni a „törekvőkötől“. S nem lesz vége. Pedig nagyon unalmas már!

Semmilyen ürügyek nyomán nem vállalunk — házmesterséget a palotában, amikor már világesoda!

Annál is kevésbé, mert az indokok egy része három-négy esztendőre visszamenően egyszerűen — „nem áll meg.“ Másrésze egyszerűen és kimutathatóan nem

böles. Hogy finomra fogjam magam. A harmadik rész kétségtelenül jelentkezhethet mint tanács is. S esetleg számot tarthat a meghallgatára, ha azzal a szerénységgel jelentkezik, ami — egy kiteljesült magyar ügy esetében — egyedül indokolt.

A magyar bokréta-mozgalom terelte a nép szellemi értékeire a figyelmet s a megtettesült népszerűsére ösztönzés.

A magyar bokréta-mozgalom mentette meg a népművészet végtelen szépségét, — nemzeti kincsnek és világörömmek.

Az ürügyek „fétalálóin“ kívül pediglen azt az egyet úgyse hiszi el senki, hogy csak épp azok oktalanultak el, akik — megtalálták a rendszert, amire a csoda felépülhet.

Csak az ürügyesek feleslegesek az ügy körül, azok azonban végtelenül. *És gusztustalanok!* Igenis, azokat — abbahagyni!

Bokrétás újévet kívánok és — őszinte békecséget!
Paulini Béla.

Szilveszter-est Newyorkban, bokrétás dalokkal

A nyáron Magyarországon járt az International School of Art amerikai művésziskola ötven növendéke és öt hetet töltött nálunk. Akkor már megemlékezünk erről, annak kapcsán, hogy miként is jegyezték fel maguknak az amerikai leányok például az „egyszer egy királyfi, mit gondol magában“ kezdetű ballada szövegét. Aki előveszi az augusztusi számot, ott láthatja a ballada első sorát „amerikai“ írással is: „Edge sehr giriffe meet gondolt magarbo, him-him-him, ho-ho-ho, meet gondolt magarbo.“

Egerben volt a „központ“, de megnézték Hevesaranyoson a híres kampóstanót s teljes napot töltöttek Tardon, ahol a helyi bokrétanapon éppen együtt volt a tardi, mezőkövesdi, meg a szentistváni bokréta: fent emlegetett balladát is Tardon jegyezték fel. Tardon nagy csárdá-

sozás indult meg a délutáni órákban, csakugyan kedves látvány volt, amikor hosszúra nőtt amerikai lányok tömzsi szentistváni fiúkkal jártak. S mielőtt hazautaztak volna, még néhány napot Pesten is eltöltöttek, épp láthatták még a magyar világesodát, a Gyöngyösbokrétát.

Egy-két tuat népdalt jegyeztek fel fenti írásmód szerint, sőt tanultak meg énekelni s igen sok fényképet vittek magukkal emlékül a tengerentúlra, a könnyes búcsúzásnál ugyancsak fogadkozva, hogy sohasem fogják elfelejteni a szép magyarországi napokat.

Most új érdekes hírt hallunk felőlük. Hogy Miss Elma Pratt, a művésziskola igazgatónöje, az iskola Magyarországon járt tagjai részére szilveszterest rendezett Newyorkban s a résztvevők azokat

a szép magyar ruhadarabokat használták fel estélyi öltözetükhöz, — amiket itt vásároltak maguknak, majd vége-hossza nem volt a kedves nyári emlékek felújításának, még utóbb a nótázásnak — „magyarul“ — hangos volt a mulatság, hogy végül persze a „Szép szakmári lányok Isten veletek“ különös ízű, furesa kiejtésű éneklésével búcsúzzanak egymástól.

Egyébként is az iskola tagjai Newyorkban állandóan cigánemuzsikát keresnek és ahol találnak egy jófülű primást, azt ők tanítják meg a Gyöngyösbokréta nótáira. Igen sokszor keresik fel valamelyik magyar vendéglőt. Sokan közülük annyira megszerették Magyarországot, hogy a jövő nyáron újra eljönnek.

Hála a magyar népművészetnek.
Amnek híresítői igenis a bokrétások.

TATÁR SÁRA

Irta: Borzsák Endre.

Pest vármegyében, nem messze a fővárostól van egy gyönyörű puszta, úgy hívják, hogy — Pótharaszt pusztája. A természetbúvár, a népelet kutatója mindig gazdag eredménnyel tért meg innen, ha erre a tízezer holdas östölgyes, tekősbéka-turjános, boróka és báránypirosító buckás helyre bemerészkedett. Sok érdekes régi történetet megőrzött itt a szájhagyomány. Itt hallottam én alábbi érdekes históriát is. . . .

A pótharaszti buckák között valahol, régen — lehet már vagy nyolcvan esztendeje — állott egy kicsi tanya. Délceg, barna juhász volt a gazdája. A nevét nem jegyezték föl az utókor számára, de annál inkább emlegetik hét határban híres-szép menyecskejét: Tatár Sárát . . . Éltek, éldegéltek itt a nagy csöndességben, — ahogy mondani szokták, — mint két gerlice-madár: a juhász, meg a menyecske. A rossz-nyelvek ugyan még más egyebet is híreszteltek róluk. Mesélték, hogy a juhászgazda, csak addig pásztor, amíg a napot a feje fölött látja, este pedig kockázatosabb, de „jóvedelmesebb“ foglalkozása után néz.

Aki látni akarta, csakugyan meg is találta mindig, amint a kis farka szélén gamójára támaszkodva szelíden nézegette a felhőket. Alkonyatkor azonban, mikor az Esthajnal-csillag feltűnt, behajtott a juhász s a bozótban rejtőzködő putri-istállóból felkantározott paripát vezetett elő. A szűresatt-rózsának karikáján ilyenkor már ott fityegett a vércseorrú fokos, a kétesövű pisztolyok is szépen megfértek a szűrűjban és ami a leglényegesebb, a cifra karikás ustor is jelen volt, természetesen három-ágú rézcsapóval a lófarkasudár mellett! Felült a lóra a betyár, intett a menyecskeinek és elkocogott.

Az igazsághoz hűtelen lennék, ha azt állítanám, hogy az asszony bármiben is gyámoltalanabb volt az uránál! Nemcsak a szépségének híre maradt fenn. Mesélik az öregek, hogy a lóval, fegyverrel, ustorral éppenúgy tudott bánni, mint kedves életpárja! No, de nem szaporítom tovább a szót!

Történt egy szép harmatos hajnalon, hogy a menyecske nyerítést hall s látja, hogy a ló lassan ereszkedik le az egyik bucka oldalán. Rajta a gazda egészen előrehajolva, két kezével görcsösen kapaszkodik a nyeregká-pába. A menyecske összeráncolta szemöldökét erre a látványra. Hogyisne, hisz megesezt már néhanapján, hogy az embert italos állapotban segítette haza a Tündér, s az éjjeli séta eredménye ilyenkor rendszeren valami távoli csárdában maradt. Tüzes bort adtak a monorkörnyéki „hegyek“, a pótharaszti homok pedig még ennél a bornál is tüzesebb menyecskeket termelt, a pusztai magyart mindkettő hamar kisírtésbe hozta.

Lassan, óvatosan jött a paripa. Megállt a tanya előtt, s ahogy megállt, a betyár lába kibillent a kengyelből, ujjai elengedték a rezes kápát és lezuhant a földre.

Odalépett a menyecske a magával tehetetlen emberhez, hogy egyet-mást számon kérjen tőle. De amint fölé hajolt, isszonyodva sikoltott föl. A kis lajbi elül-hátul fényes volt a ráalvadt vértől. A lajbin nemcsak elől volt vérrózsás lyuk, hanem hátul is. Nem, a gyilkos sebet nem kés szúrta! Ilyen lyukat csak a pandurfegyver ólomja vág! S ami fájdalom csak volt Tatár Sára lelkében, az egyszerre mind-mind bosszútüvöltő, vad haraggá változott.

Odaugrott a búsan tekintgető hűséges állathoz, felrántotta a terhellőjét. A nyereg zuhanva esett a gyöpre. Következő pillanatban vágóban indult a Tündér, vitte vitte Tatár Sárát visszafelé a véresapáson. Isten irgalmazon annak, akit ez most útjában talál!

A pótharaszti csárda előtt hat pandurló kapálta a homokot. A hatodik a pilisi pandurkomiszárus, Lénárd Pali lova volt. Nyeregben ültek mindannyian, a csárdás lánya úgy hordta nekik kettesével a gémyakú üvegeket. Ittak a legények és évődtek a csárdásleánnyal, mikor egyszerre, mint a derült égből lecsapó villám, ott termett egy lovas: hirtelenében nem is tudták, ember-e, vagy ördög? Cserdült a drótvégű ustor Tatár Sára kezében és az üveg csörömpölve hullott ki a kezéből s a vármegye jóltartott állatja, mint a szarvas, úgy szökött meg alattuk. Mind a hat ló mind a hat lovassal. Olyan hajsza kezdődött, amelyt sem azelőtt, sem azóta nem láttak a kakukfüves buckák. Vágott a háromvégű szerszám, egyre vágott, a puszta megbántott démonja nem igen nézte, hogy mi az, amit a karikás elér. A gyötrött állatok, mint a megvadult ménesből kivágódott farka, együtt száguldottak. Ha valamelyiket gazdájának kemény térde másfelé akarta kényszeríteni, a rettenetes rezesvégű szerszám nyomán azonnal kiserkedt oldalából a vér, s Tatár Sárának engedelmeskedett, nem a gazdájának.

Elöl Lénárd Pali komiszárus öt kemény legényével — nyomukban az őrzöngő, párját vesztett asszonyállat . . . Végig a pótharaszti határon.

Rongyokban lógott már a pandurokról a dolmány, lovaiknak fara tiszta vér volt, amikor űllőnek első házaít elérték.

A menyecske úgylátszik első haragján túl volt, mert a lovát itt hirtelen visszafordította. S mire a pandurok magukhoz tértek, már el is tűnt.

Elmult a betyárvilág, a pandurok átadták helyüket a kakastollas utódoknak. Lénárd Pál csendbiztos nyugalomba vonult. Monoron vett magának egy kis házat a Bika utcában. Sétálgatott esténként a faluban, bámultatva a népekkel darutollas kalapját, zsinóros gúnyáját, ráncos csizmáját és rézfokosát.

Öregember volt már, mikor egyszer dolga akadt Alsó-Némediben. . . Amint ballag a görbe utcákon, az egyik sarokról csontos-arcú, kemény-nézésű asszony fordult vele szembe. A hatvanhoz már közelebb lehetett, mint az ötvenhez. Ringó járása, cifra öltözködése azonban — ha az arcot nem tekintette az ember — jó huszonöt esztendőt letagadott a korából. Hát ahogy az egykor teljhatalmú úr meglátta az asszonyt, hirtelen . . . mintha valami sürgős elintézni való jutott volna az eszébe, csak átlépett a tulsó sorra. Ott állt, hosszan nézve az asszony után. Aztán az öt bámuló emberekhez fordult: — a mindenségit — mondta ki volt ez az asszony?

— Tatár Sára! Ennek, meg ennek a nemzetes úrnak a gazdasszonya. Valamikor olyan betyárféle volt az ura, mert a pandurok lőtték le, oszt' néhány esztendőre rá, hogy Tatár Sárának nem volt hová menni, elszegődött ide gazdasszonynak. De kutya rendet tart a ház körül, mindenki fél tőle . . .

Az öreg csendbiztos csak nézett maga elé és hümmögött valami érthetlent. . . .

Vége a történetnek.

De csakugyan „jóvérű“ egy asszony lehetett ez a Tatár Sára, aki a vármegyét így csúffá tette, mert, hogy a pandur s kivált a vezér nem lehetett utolsó ember, azt bizonyítja az a nóta is, amit a monori öregek még ma is dúdolnak:

Ez az ucca végig sáros,

Benne Lénárd Pali komiszáros.

Sárga selyemkendő a zsebibe'

Barna kislány az ölibe'

Nótát ugyanis, akárhonnan kipottyantott emberről nem csináltak!

SZABÓ PÁL: KOZÁKTÁNC

Kezdetben valának a kutyabőr dudások. Lejöttek kora tavaszkor az erdélyi hegyekből, hívta őket a sík, a végtelen mező. Megálltak a falu végén, a szekérút közepén. Szumányban voltak, de zsinóros nadrágban. Hát álltak a szekérúton, árnyékuk messze nyult a hegyek felé, derekukat billegették és fújták a dudát. Teleszájjal. Fújtak egy sort, siralmas, szomorú nótát, aztán tovább mentek. Jó kiáltásnyira. Aprókat köpködtek a csutorába, aztán megint fújtak. Végig a falun. Később már mások is jöttek a hegyekből. Majomugrándoztatók, medvétáncoltatók. Még később jöttek a komédiások, tüt, cérnát és másilyen dolgokat nyeltek. Piros nadrágban ténferegtek, de ezek a szórakozások, szomorkodások és nevetések minden időben a gyermekek és asszonyok dolga voltak.

Most azután, tegnap délután, harmonika zümmögése verte fel a falut.

Vigan nótázott a harmonika a téiben, az utcaajtók kinyíltak, csapatostul vörödtek össze az asszonyok. Gyermekek, azok nem. Mert azok iskolában voltak. A harmonika előtt is, a harmonika után is, jöttek az utcára az asszonyok, néztek, kísérték a fiatal emberpárt, akik, valami idegen ruhában, ezüstoirmokkal díszített eszímában mentek végig az utcán. Egyik utcán le, a másikon fel-

Apró cédulákat osztogattak, a férfi játszott a hangszeren, a nő csak úgy kísérté szótlanul. A cédulákra az volt ráírva, hogy ők orosz táncművészek.

A lényeg az, hogy este zsufolásig megtelt a vendéglő nagyterme. Asszonyokkal, lányokkal, legényekkel, de jobbadán — felnőtt, komoly földművelőemberekkel. Ültek a meglett emberek szorongva, várakozva a padokban, az oroszoknak tartott és mondott emberpár ott-honosan jött-ment közöttük, csepüt nem nyeltek, senkit meg nem nevettek, csak táncoltak, harmonikáztak, jöttek, mentek, hogy úgymondjam: tomboló sikerük volt. Ime a szórakoztató művészek pontos leírása: állig begombolt kozákköpeny, bő nadrág, sapka, csizma. Nő, férfi, szőke és fiatal. De ez nem fontos. A fontos az, hogy a faluhoz megértő, komoly szándékkal és akarattal jöttek, úgy jöttek, ámbár nem tudhatták, hogy a falu megérti a művészetet.

És megértette. Mert így van ez rendjén; komoly művészetet, komoly embereknek.

Ültem ott, és közben kerestem az elbeszélhetetlen ténynek a titkát, vajjon mi lehet az, ami erre az egyszerű, minden röhögést elkerülő műsorra kinyitja az anélkül is szegény, meggyötört emberek zsebét? Mi az, ami tapsra kényszer-

íti tenyerüket, felüdíti lelküket, csillogást viszen szemekbe, hogy erre az estére gondoljanak majd sok más estén át? Mi az, ami valóban távol tartotta őket eddig kutyabőrduadásoktól, csepűnyelőkötől, vándorszínészeketől, sőt saját gyermekeik műkedvelősdijétől. Erre tessek valakinek felelni. Próbáltam erről beszélgetni ottlevő emberekkel. De zárkózott volt a válasz: azt mondták azért, mert igen szépen tudnak táncolni. Ennyit mondtak.

De tán úgy is van, hogy a tánc az ember legősibb vallása, hite, művészete: a kozáktánc dübörgésében saját lelkét álmodta a falu egy estén keresztül vissza. Saját szilajságát, vágyát, robbanó, egyre inkább elfelejtett erejét ismerte meg az idegen emberpár táncában, mozgásában, és abban, hogy ezüst cirádás eszímák kopognak, csattannak ott a színpadon. A nő, a férfi, szép és fiatal: de nincsen bennük, rajtuk annyi meztelenség, mint a legkisebb tenyér, ami az embereknek imponál, az pusztán az erő, az egészség és a mozgás művészete.

Ezzel a ténnyel törődni kell azoknak, akik a falu szellemi elhivatottságában hisznek.

A szerkesztő megjegyzése: a magyar bokréta-mozgalom nyolc esztendővel ezelőtt kezdett törődni ilyesféle tényekkel, még pedig mindjárt — a magyar táncokkal.

Piros, mint a láng . . .

Be remek asszony volt Vera asszony is. Kitünően megülte a lovat, de a kotlói is jól megülték a tojást. Nagyon szép énekhangja volt s rózsái a kertészet diadala. Jól ülő kotló, jól ugró paripa, de mégis a rózsáira volt a legbüszkébb Vera asszony. Kertjében, mit örökzöld fenyő-gránátosok őriztek, a rózsabimbók, mint a parázs, a kinyílt rózsák — hatalmasabbak minden rózsánál — mint a tűz. Cirógatta olykor a kotlót, megveregette máskor a paripát Vera asszony, de félórán át is elbabusgatta a rózsáit, engedte, hogy alabástromkezére hajoljanak, mintha megsókolnák. És visszaesókolta őket, bimbót is, kinyílt rózsát is.

Történt pediglen, hogy Endre bácsi valami ügyesbajos dolgát végezte ama helységben, ahol Vera asszony lakott. S hogy dolgát végezte, bekiáltott a „Zöldfá“-ba:

— Adjának egy pohár sert, de a fenekiről, hogy hideg legyen!

Július volt, a kerthelyiségben telepedett le Endre bácsi. Vasutassapkáját maga elé tette a piroskockás abroszra, de persze jól megvizitálta előbb az abroszt, nincsen rajta folt. Ami ártalmára lehetne a sapkájának. Nem volt rajta. Szerencséjére az abrosznak, akkor t. i. nem érhetne volna a megtiszteltetés, hogy sapka kerül rá.

Csak sör.

Az már ott habzolt Endre bácsi előtt.

Addig, ameddig.

Aztán szólt Endre bácsi:

— Még egy pohárral, de mélyebbről!

Hát, ahogy épp ajkához emeli Endre bácsi a második pohár sört, csak elkezd ám lelkendezni valaki a kerítés mentében:

— Á, á, az Endre bácsi, éljen, hogy s mint?

— Szervusz, doktor! Köszönöm, csak megvagyok. Még van egy óram, míg indul a vonat, gondoltam, lehűtöm magam. Kerülj beljebb!

— Köszönöm, köszönöm, szívesen mennék...

— Mennék? Gyere! Várhatnak a betegek, addig legalább biztosan élnek, amíg váratod őket.

— Csakhogy betegektől jövök és a feleségem vár. Tíz percet ügyis késtem.

— Én olykor tíz órát kések.

— Voronkákhoz ment látogatóba. Verona-nap van! Gyere inkább te is, Endre bácsi.

— Verona-nap? Az ám! S én itt iszom ezt a lórét.

— Látod, Endre bácsi?!

— Fizetni! Azaz, hogy . . . hopp, van itt maguknak valami nagyon szép virágjuk? ?

— Muskáтли!

— Annak nincs szaga!

— Rezeda!

— Annak nincs színe! Valami szép rózsza, jóillatú.

— Csak futórózsza, ott, tetszik látni?

— Nem szégyelik magukat? Van itt valami gyerek?

— A háziszolga.

— Ide vele!

— Ugyan, Endre bácsi, örülni fog neked Vera asszony virág nélkül is!

— Hogy én virág nélkül menjek köszönteni, hogy képzeled azt?

Ha lejárt az előfizetése, sziveskedjék megújítani! Nem előfizető? Tessék előfizetni!

Előfizetési ár 1 évre 2 P, félévre 1 P. A bokréta földművelő tagjának 1 évre 1 P, félévre 50 fill.
A Bokrétások Lapja kiadóhivatala: Budapest, VIII. Szentkirályi-utca 49. sz.

— En is anélkül megyek.

— Az a te dolgod. Egyszóval, köszönöm az értesítést, most csak siess és ne szólj semmit, majd meglepem a szép Veronkát. Hát hol az a háziszolga?

— Hát viszont látásra, Endre báci! . . .

Ezt persze nem a háziszolga mondta, aki jött, hanem az orvos, aki ment.

— Hallod-e, fiam!

— Tessék parancsolni!

— Mész és olyan gyönyörű rózsákat szerzel, amelyet csak legjobb kedviben tepermet a föld. Megértetted? Ahány szál, annyi hatos. De ha valami szemetet hozol, az egészért egy nyakleves. Megértetted?

A fiú elment.

S Endre bácsi mit tehetett, friss sört hozatott. Rágyújtott szivarra is.

Aztán még egy pohárral hozatott s még eggyel, ugyanis a fiú nem jött, hol az ördögbe mászkál ennyi ideig, az esedékes vonat már el is ment, de csak jönne legalább az a fiú.

Alkonyodott, amikor előkerült.

De Endre bácsi haragját mintha elvágta volna. Gyönyörű bukétát hozott a fiú. Csupa legillatosabb virág, a rózsabimbók, mint a parázs s a kinyílt rózsák, mint a láng, csodaszép, csodaszép, ez a helyes kifejezés.

— No, bravó, bravó, hány szál?

— Negyvenöt!

— Nesze, itt a járandóság, fiacskám — s egy-két hatossal még többet is adott Endre bácsi, hogyisne, tényleg, remek rózsák, ezt nevezem. No, siessünk, tessék, fizetem a sört is, Isten áldja, vendéglős úr.

S már rohant is elfele Endre bácsi, a csakugyan remek csokorral, óriással. Rohant a különben elég poros utcán . . .

De — talán gondolatunk szárnyán — előzzük meg

Endre bácsit, akármilyen frissen is lépdél. Gondolaton repülni, hál, Istennek, nem nagy költség, benzint nem fogyaszt, bilétát nem követel, igazán csodálom, mai világban.

Tortamaradványok a hosszú asztalon, befőtt a tál fenekén, egy pár habsók még az üvegtálon, csupa édesség: lám, az emlegetett szárnyakon mi már megérkeztünk Vera asszony ebédlőjébe.

De Vera asszony görcsösen zogok a sezlónon, hatan is vigasztalják, nem használ. Teljes joggal nem használ!

— Azonnal el kell küldeni a csendőrkért — javasolja valaki.

— Ha az én kezembe kerülne a rózsatolvaj, agyon is verném, — fogadkozik épp az orvos, pedig annak az a tennivalója, hogy az agyonvert embereket életre keltse, no: nem igaz?

— Ne sirj, Veronka!

— De hát micsoda kegyetlenség, micsoda kegyetlenség, az egyiket tövestül törte ki, — zokog Veronka.

— Ez ott hevert a kavicson, szegényke, ahogy az imént Esztikével körülsétáltunk a kertben — így egy matróna.

— Ezt elvesztette a gonosz, — vélte bizonyos Mariska, egy süldő leány.

— A világ legszebb rózsáit lopták el, — így egy hetedik, de lehet, hogy csak ötödik vendég, most nem győzők számolni, sietni kell.

— Kettéfűrészelni a gazembert!

— S kiszögezni a város négy végén!

— S kiszögezni a város négy sarkára, — ajánlgatták az urak egymásután.

S e pillanatban belépett Endre bácsi. Fürgén, sőt déleegen. Diadalmasan mosolygott . . . Hatalmas rózsacsokor a kezében. A bimbók, mint a parázs, a kinyílt rózsák, mint a tűz, egyszóval, a csokor — mint a tűzvész...

„Így legyik . . .“

Hajdusági temetkezési szokásokról olvassunk a „Népelet“ című lapban, többek közt ilyesfélét:

A halál gondolatával, mint valami nagy adósság kérielhetetlen lefizetésével foglalkoznak és abba jóelőre beletörődnek az emberek. Ezt bizonyítják az ilyen szólásformák: „Jaó járt — nem adaós vélle!“ vagy „Jaól járt szegin, letette a gongyát!“ Ha valami kedves gyermek hal meg, így vigasztalják a szülőket: „A jaó Istennek is a jaó kell!“

Idősebb korban, különösen özvegy asszonyok, magános férfiak, valósággal kétségülnek a nagy útra. Gyakran emlegetik, „Hogyha halomásom törtinik, így legyik, (vagy) úgy legyik.“

Öreg asszonyok előre elkészítik a „halálra valóot“, maguk varrogatják meg az inget, alsóruhát, megmondják, melyik ruhába öltöztessék őket. Sokan megveszik a szemfedőt is, hogy ne legyen gondja rá a rokoságnak.

Soha el nem adják a fölösleges búzáat a „kamarából“, hogy „semmitlennek“ ne

tarthassák őket az örökösök, „merhát nem tudhassák, hogy megírják-e még az újjat?“ (T. i. aratást.)

A haldokló különben, ha eszméleténél van, sokszor elbúcsúzik, kezét fog a rokonokkal, családjával, jóismerősökkel. Egy öreg ember napokkal a halála előtt ezt mondta az „annyukomnak“, aki hűségesen ápolta:

„Elmegyek a feődrül,

Nem leszek lakosa.

Kedves feleségem,

Hogy hagyjak magadra.“

Körülbelül egy emberöltővel ezelőtt, ha elterjedt a halálhíre valakinek, a rokonok, komák, jóbarátok még emleget „virasztani“ is a halottas házhoz.

Özv. Maginé Gaál Katalin 80 éves asszony így emlékezett meg a siratásról: „Rígen, az én üdömbe virasztottak icca-ka, míg el nem temették a halottat, inekeltek szíp zsaótárokat, beszélgettek a megbaöldogultról. Ifélkór kihítták a háziaküket a pitarba, oszt vacsorát, pájinkát, mit attak nekik. Ifélkor aztán elszállottak a virasztók, csak a legközelebrül való rokonok marattak a halott mellett.“

A virasztásnak kiegészítő része volt a „siratás“. Jó öregasszonyok, akiket már sok csapás, szenvedés ért, akiknek a „szíve vaót a könyve“, azok tudtak siratni. Jómódú, tisztességes asszonyok, akiknek mondhatni költői ihletük volt, jártak el siratni, hogy emeljék a temetés pompáját.

A halottlátók a következő szavakat mondták köszönés után, amint beléptek a „nagy házba“, ahol a ravatal körül ültek a gyászolók. „A jaó Isten vigasztalja meg minnyájokat“, vagy: „Vigasztalást kívánok a megszorodt szíveknek, a meghaótnak meg csendes nyugodalmat.“

Azután, aki siratni tudott, megállt a koporsó mellett s így kezdte a siratást:

„Magszóalát a harang

Elindult a posta

Szível a városba,

Látogatásomra . . .“

Győjjetek galambom

Felelős szerkesztő és kiadó:

PAULINI BÉLA

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest,
VIII., Szentkirályi-utca 49.

Budai nyomda, Telefon: 14-14-26